

Autor: WILLIAM SHAKESPEARE

Název díla: ROMEO A JULIE

Autor:

William Shakespeare (23. 4. 1564 Stratford-upon-Avon – 23. 4. 1616)

- anglický dramatik a spisovatel
- syn rukavičkáře
- vystudoval gymnázium (King Edward VI Grammar School)
- v 18 letech se oženil o osm let starší ženou Annou Hathawayovou (26 let)
- měli tři děti, nejprve Sussanu, a potom dvojčata Judithu a Hamneta
- po narození dvojčat byl Shakespeare spatřen naposledy na křtu dětí, pak na 7 let zmizel
- před rokem 1592 se Shakespeare připojil ke kočovným divadelníkům
- roku 1592 hrál v různých londýnských divadelních společnostech
- stal se také spolumajitelem divadla
- Shakespeare psal poezii pod ochranou hraběte Southamptonského
- po jednoleté morové epidemii roku 1594 se stal členem nové divadelní společnosti Služebníci lorda komořího (Lord Chamberlain's Men), kde působil jako herec a dramatik
- v roce 1599 se společnost Lorda Chamberlain's Men přemístila do divadla Globe a Shakespeare se stal vlastníkem jedné jeho desetiny
- díky tomu byl výrazně lépe zajištěn - dostával za hru asi 6 liber
- když roku 1613 Divadlo Globe vyhořelo, přesunula se společnost do divadla Blackfriars
- pro Shakespeara končí dramatická tvorba a zanedlouho se vrací za manželkou a dcerami do svého rodiště, kde zůstane až do své smrti
- Shakespeare umírá 23. 4. 1616 (v den svých narozenin)

● **zařazení autora do uměleckého směru**

- představitel renesance, žil na přelomu 16. a 17. století

renesance = znovuzrození (antiky), obrození

- pojem renesance je francouzský překlad užitý francouzským historikem Julesem Micheletem

- 14.-16. století

- zrod v severní Itálii na konci 13. století, šířila se dál (Anglie, Španělsko, Německo, Francie,...)

- v italských městech se rozvíjel obchod, vytvořila se skupina bohatých obchodníků a bankéřů – podporovali umělce, studia = mecenáši

- mnoho přírodních a astronomických objevů (Koperník, Galilei, Bruno) – tyto objevy otřáslы církví

- vzrostla důvěra v lidský rozum, ve vědu – člověk zjistil, že církev nemá vždy pravdu

- objev knihtisku – Johannes Gutenberg → knihy se šíří rychleji

- inspiračním vzorem je antická kultura

Související pojmy:

renesance – etapa ve vývoji lidské společnosti

humanismus – životní program, ideový proud, jedna ze složek renesance

● **určení století, v němž autor tvořil**

přelom 16. a 17. století

● **určení dalších autorů stejného um. směru**

Anglie:

Geoffrey Chaucer (1340–1400)

- první velký anglický básník

- diplomat v královských službách – cestoval do Florencie, kde se setkal s Boccacciem a

Petrarcou

Canterburské povídky – 24 veršovaných i prozaických povídek

Itálie:

Giordano Bruno

- byl jeden z nejvýznamnějších italských filozofů, spisovatel (básník a komediograf), astronom

Dante Alighieri (1265–1321)

- z Florencie, proti papeži – 20 let ve vyhnanství

Božská komedie – psáno 15 let ve vyhnanství, duchovní epos, vyjádření lásky k Beatrici

Francesco Petrarca (1304–1374)

- z Florencie, ve vyhnanství – studoval práva v Avignonu

- kněz, platonická láska se šlechticnou Laurou

Sonety Laury (Zpěvník) – dvě části (za života Laury, po její smrti)

- 366 milostných básní, většina formou sonetu

Giovanni Boccaccio (1313–1375)

- tvrdé dětství – přísný otec, macecha

- vystudoval práva, hodně cestoval

- psal od mládí, příběhy s milostnou tematikou

Dekameron – soubor 100 novel, „kniha krve a rozkoše“

Francie:

Francois Villon (1431–1463)

- žil bohémským životem – tulák, rváč, zloděj, pokládán za prvního prokletého básníka

Odkaz (Malý testament) – sbírka ironických a satirických básní

Závěť (Velký testament) – rozmanité básně: nábožné, dvorské, „bláznivé“ – vše z prostředí podsvětí

- zamyšlení nad osudem, zároveň výsměch sobě i jiným

Francois Rabelaise (1494–1553)

- spisovatel a lékař

- nejprve byl knězem, poté studoval medicínu a stal se lékařem – také studoval filozofii, archeologii a přírodní vědy

Gargantua a Pantagruel – pětidílný román, inspirace lidovou četbou o životě obrů

Španělsko:

Miguel de Cervantes Saavedra (1547–1616)

- prozaik, dramatik, básník, vrcholný autor zlatého věku španělského písemnictví

- smutný život – z rodiny zchudlého šlechtice, neměli na vzdělání

- v bitvě přišel o levou ruku, později v zajetí a 5 let otrokem v Alžíru, po návratu se oženil

Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha – dvoudílný román (1605, 1615)

- satira na rytířské romány

Lope de Vega (1562–1635)

- divadelní teoretik, nejvýznamnější dramatik zlatého věku – napsal přes 1800 her (zachovalo se jich asi 500)

- idol Španělů

Fuente Ovejuna (Ovčí pramen) – vrcholné drama, námět z národních dějin

● **názvy (případně obsahy) dalších autorových děl**

Bouře (1611) - pozdně renesanční poetické drama, které vyjadřuje vztahy mýtu a umění, utopie a skutečnosti

Hamlet, králevic dánský (1601) – alžbětinská tragédie vyjadřující krizi jednotlivce i společenských hodnot

Král Lear (1605) - vrcholná anglická pozdně renesanční tragédie s námětem z keltských pověstí

Charakteristika uměleckého textu jako celku:

- **literární druh**

drama

- **literární žánr**

tragédie

- **literární forma**

drama (5 dějství)

- **dominantní slohový postup**

vyprávěcí

- **typ vypravěče**

repliky - přímá řeč postav

- **vysvětlení názvu díla**

Romeo a Julie jsou mladý pár, jejichž milostný vztah se v knize vyvíjí.

- **posouzení aktuálnosti díla**

Hlavním tématem díla je láska a složitost lidských vztahů, což můžeme považovat za věčné a stále aktuální téma.

- **určení místa a času textu**

Děj se odehrává v italském městě Verona ve druhé polovině 16. století.

- **stručné nastínění děje**

V italském městě Verona mezi sebou válčí rod Kapuletů a Monteků. Dcera Kapuletových Julie se má provdat za šlechtice Parise, zatímco Romeo se trápí slepou láskou k Rosalině: „*Ty rvavá lásko! Zášti milostné! Ty cokoli, jež z ničeho se rodíš! Tragická hříčko! Těžkopádný vánku!*“

Tajemný ples svede Romea a Julii dohromady a ještě tu noc si vyznají lásku pod okny Juliina pokoje. Díky dobré chůvě Julie se koná svatba hned druhý den a otec Vavřinec je oddá.

Romeo však se svými přáteli Merkuciem a Benvoliem přijde do boje s Tybaltem, bratrancem Julie, kde ho za vraždu Merkucia zabije. Romeo je vyhoštěn do Mantovy.

Když Vavřinec zjistí, že svatba s Parisem se chystá, dá Julii nápoj, „*jenž uspí tě ve smrt na 2 x 21 hodin*“. Julii pohřbí a poté může za Romeem do Mantovy. Romeo má obdržet dopis o lsti, místo toho se ale dozvídá, že jeho choť je mrtvá. Vydá se k jejímu hrobu a tam uloží i Parise, kterého probodne mečem. Když spatří Julii, vypije jed, ta, po procitnutí, se rozhodne zabít se dýkou, neboť její život bez lásky smysl nemá. Rody se však díky tragédii nakonec usmíří.

- **určení smyslu díla**

Smyslem je poukázat na sílu lásky dvou mladých lidí, mezi něž se postaví intriky.

- **pravděpodobný adresát**

Knihla může oslovit mladší, ale i starší lidi, protože zamilovaný může být člověk v každém věku.

- **zařazení knihy do kontextu celého autorova díla**

- dílo Romeo a Julie je poslední hrou, kterou napsal v optimistickém období – ačkoli to vypadá divně. Hra je jakýsi předvoj pro pesimistické období.

- Zpočátku psal Shakespeare zejména komedie, ke konci své tvorby pak pohádky

- **tematicky podobné dílo**

Romeo, Julie a tma - Jan Otčenášek

- tragická novela Jana Otčenáška, vydaná roku 1958, z prostředí okupace Československa za druhé světové války, konkrétně v období heydrichiády. Slovo *tma* v názvu má právě symbolizovat dusné prostředí stanného práva, války a heydrichiády.

Příběh Pavla a Židovky Ester, jejichž lásku rozdělí vojáci za druhé světové války. Ester je jako Židovka zabita.

- **porovnání s filmovou verzí nebo dramatizací**

americký film Romeo a Julie z roku 1996 – Leonardo di Caprio v hlavní roli

americký animovaný film Romeo a Julie z roku 2006 – pozměněný konec

a mnoho dalších divadelních i filmových zpracování

Úryvek k rozboru

JULIE: Tak jděte, jděte! Já nemám kam jít.
Copak to svírá v prstech moje láska?
Skleničku? Jed ti pomohl na věčnost?
Ty sobě, nenechals mi ani kapku.
Co mně má pomoci? Slíbám tvoje rty.
Snad na nich troška jedu ulpěla a
opět spojí nás hojivá smrt.
Líbá Romea na rty.
Tvé rty jsou ještě teplé.

1. STRÁŽNÍ: (*Za scénou*) Ved' nás! Kudy, chlapče?

JULIE: Cože? Už jdou? Tak rychle!
Vezme Romeovu dýku.
Drahá dýko.
Zde je tvé místo, tady zrezavěj!
Probodne se, padne a zemře.

Charakteristika úryvku z uměleckého textu:

- **atmosféra úryvku**

dramatická, napjatá - Julie chce být se svým zesnulým Romeem, ale bohužel jiná cesta než prostřednictvím smrti nevede.

- **počet postav**

Dvě hlavní - Romeo a Julie a jejich přátelé a služební.

- **charakteristika vystupujících postav (přímá, nepřímá)**

Julie – chytrá, statečná, citlivá, sličná, oddaná dívka, boj o právo na lásku, život a samostatné rozhodování

Romeo – upřímně milující Julii, odhodlaný obětovat pro ni vše, romantik

- **charakteristika dalších postav**

strážní - neprojevuje se jeho charakter

- **vztahy mezi postavami**

Julie a Romeo - milenci

Romeo a Mercurio - nejlepší přátelé

Romeo a Benvolio - přátelé

Romeo a Tybalt - nepřátelé

Tybalt a Julie - bratranec Julie

- **zařazení úryvku do kontextu celého díla**

- úryvek je ze závěru knihy, je klíčový v kontextu celé knihy

Předtím dal Vavřinec Julii nápoj, který ji uspal na 2 x 21 hodin. Když ji uviděl nic netušící Romeo, vypil jed a lehl si na tělo Julie. Poté se probouzí Julie a vidí mrtvého Romea.

- **použité jazykové prostředky**

V díle je využita próza i poezie

- spisovný jazyk

- střídání ich-forem – dialog + scénické poznámky

- archaismus: ulpět

- deminutivum: troška

- epizeuxis: Tak jděte, jděte!

- řečnické otázky: Copak to svírá v prstech moje láska? Skleničku? Jed ti pomohl na věčnost?

- epiteton, eufemismus: hojivá smrt
- apostrofa: Drahá dýky.

- **prvky renesance:**

Romeo a Julie tvoří ideál renesančního člověka, kteří už se snaží brát osud do vlastních rukou. Romeo je hrdina, pro něhož je typická platonická láska, ale časem se vyvíjí a je pro ni ochoten zemřít. Julie je nejprve poslušná dívka, ale není už středověkou postavou a odmítá rozhodnutí rodičů.